

Pfv.II.20.417/2009/5.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az ügyvéd által képviselt felperesnek az ügyvéd által képviselt alperes ellen gyermektartásdíj felemelése és gyermekelhelyezés megváltoztatása iránt a Tatabányai Városi Bíróságon 3.P.20.769/2007. számon megindított és a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 1.Pf.21.146/2008/3. számú ítéletével befejezett perében az említett számú jogerős határozat ellen a felperes részéről 52. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

I n d o k o l á s

A peres felek 2002. tavaszától 2005. júniusáig élettársi közösségben éltek, háztartásukban nevelték a felperes korábbi kapcsolatából származó kiskorú gyermekét. 2004. április 30-án született meg közös, Sz. K. utónevű gyermekük. Az életközösség megszakadásakor az alperes az o-i közös lakásból, mely a felperes édesanyjának tulajdonát képezi, szüleihez Á. költözött, azóta Sz-ról a felperes gondoskodik.

2005. szeptember 19-én a felek bírói egyezséget kötöttek. Ennek értelmében a gyermek az édesanyánál került elhelyezésre, az alperes vállalta, hogy megfizeti tartására mindenkor jövedelme 20%-át, de legalább havonta 18.000 forintot, 2005. szeptember 1-től kezdődően. Megállapodtak a kapcsolattartásról is, mely szerint az édesapa minden páratlan hét szombatján 10 órától vasárnap 17 óráig jogosult a gyermeket az édesanya lakásáról magával vinni. Rendezték az időszakos kapcsolattartást is.

Már röviddel az egyezés megkötését követően problémák jelentkeztek a kapcsolattartásban, a felperes nem biztosította folyamatosan az alperes részére az egyezés szerinti együttlétet gyermekével, emiatt az alperes több alkalommal a gyámhatósághoz fordult. A kapcsolattartások - megvalósulásuk esetén is - minden esetben vitába, veszekedésekbe torkoltak, tettlegességre is sor került, melynek a gyermek is tanúja volt. A gyámhatóság többször eljárta a

kapcsolattartás végrehajtása érdekében az alperes bejelentései alapján, de olyan eset is előfordult, amikor a felperes fordult a gyámhatósághoz, mivel az alperes a folyamatos és időszakos kapcsolattartási jogával nem élt.

2006. január 11-én a felperes a bekapcsolt tűzhelyen felejtette az olajat, ami lángra kapott. A tüzet a kiérkező tűzoltók oltották el, a felperest és kiskorú gyermekeit pedig a rendőrség munkatársai szabadították ki a lakásból. A felperessel szemben közveszély okozás vétségének alapos gyanúja miatt indult eljárás, azonban azt - bűncselekmény hiányában - megszüntették.

A felperes módosított keresetében az alperes tartásdíj fizetési kötelezettségének jövedelme 25%-ára, de legkevesebb 25.000 forintra történő felemelését kérte, tekintettel arra, hogy időközben Sz-nál tejfehérje allergiát állapítottak meg, a gyermek speciális étrendre szorul, amely többletkiadást jelent.

Az alperes a felperes kereseti kérelmének elutasítását kérte, egyidejűleg a gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti viszontkeresetet terjesztett elő. Előadta, hogy az egyezség megkötése óta a felek körülményeiben lényeges változások következtek be, amelyek a gyermek érdekében az elhelyezés megváltoztatását indokoltá teszik. A felperes indulatos, aszociális természetű, a kislányt édesapja ellen neveli, a kapcsolattartást akadályozza és felelőtlen, amit az említett tüzeset is bizonyít. A gyermek diétáját sem tartja be megfelelően.

Az alperes ugyanakkor a gyermek nevelésére alkalmas, megfelelő körülményeket tud biztosítani neki a szülei tulajdonát képező házban. A gyermek nála történő elhelyezése esetén a felperestől a jövedelme 15%-ának megfelelő mértékű tartásdíjat igényelt, kérte továbbá a kapcsolattartás szabályozását is.

Az eljárás során a felperes a gyermektartásdíj felemelése iránti kereseti kérelmétől elállt, melyhez az alperes hozzájárult, ennek következtében az elsőfokú bíróság a pert evonatkozásban 2008. február 29-én jogerős végzésével megszüntette.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperes gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti viszontkeresetét elutasította, ugyanakkor az alperes és a gyermek közötti kapcsolattartást újraszabályozta. Ennek értelmében az alperest minden hónap első három hétvégéjén pénteken 18 órától vasárnap 18 óráig illeti meg a folyamatos kapcsolattartás, az időszakos kapcsolattartás pedig minden kettős ünnep másodnapján 9 órától 18 óráig, a karácsonyi ünnepekkor, december 25-én és 26-án reggel 8 órától 18 óráig. A tavaszi, őszi, téli óvodai, illetve iskolai szünetek első felében a kezdő nap 9 órájától a zárónap 18 óráig, a nyári szünetben pedig kétszer két

hét egybefüggően illeti meg az alperest, az első kétheti kapcsolattartás július első két hete, a második kétheti kapcsolattartás pedig augusztus első két hete. Az elsőfokú bíróság részletesen szabályozta az alperesnek fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlásának rendjét is.

A bizonyítási eljárás eredményeként az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes 2005. novemberében újabb élettársi kapcsolatot létesített, melyből 2007. október 14-én J. L. nevű gyermeke született. 2006. augusztusában hitel felvételével három és félszobás összkomfortos családi ház ingatlant vásárolt O., H. út alatt, ahol három gyermekével és élettársával lakik. Az elsőfokú eljárás időszakában a felperes gyeden volt, melynek összege 35.000 forint. A három kiskorú gyermeke utáni családi pótlék mellett a két gyermeke után gyermektartásdíjban részesült.

Az alperes a szülei tulajdonát képező Á., Á. út 4. alatti családi ház ingatlanban lakik. A lakás alapterülete 120 m², a négy szobából egy helyiséget a felek gyermekének alakított ki az alperes, aki anyaggazdálkodóként dolgozik, havi nettó 100.000 forint jövedelemmel.

A beszerzett környezettanulmányokból megállapíthatóan mindkét szülő lakóhelye, környezete alkalmas a gyermeknevelésre. A lefolytatott igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat értelmében a gyermeknevelést kizáró ok egyik fél esetében sem mutatható ki. Ugyanakkor az alperes magasabb intelligenciájú és személyiségjegyei is kedvezőbb képet mutatnak az indulatait nehezen kezelő, intoleráns anyáénál. A gyermek kötődése az alpereshez lényegesen erősebb, az édesanya az apával szemben a gyermek előtt is exponálja indulatait, így ha nem is direkt, de indirekt módon hatást gyakorol rá. Az anya az idejét kényszerű megosztani három gyermeke között, az apa kötődése ugyanakkor kizárólag Sz-ra irányul, ami által a kislány érzelmi többletkezhez jut. A gyermek kiszakítása jelenlegi környezetéből várhatóan negatív következményekkel nem járna, mert ez találkozik a gyermek érzelmi elvárásaival. Amennyiben erre nem kerül sor, a lehetőség szerint megoldható leggyakoribb kapcsolattartás biztosítása szükséges az apával.

A bizonyítási eljárás eredményeként az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az egyezségkötést követően a felek körülményeiben lényeges változások következtek be. A felperes 2005. novemberétől élettársi kapcsolatban él, melyből gyermeke is született. 2006. augusztusában családi házat vásárolt, megfelelő körülményeket teremtve három kiskorú gyermekének. Lényeges változásnak tekinthető az is, hogy a perbeli, Sz. utónevű gyermekénél tejfehérje allergiát mutattak ki, emiatt fokozott figyelmet, törődést igényel.

Az egyezségkötés óta az alperes a kapcsolattartást gyakran csak a gyámhatóság közreműködésével tudja gyakorolni, ugyanis bár a felperes biztosítja az alperes számára, hogy találkozhatson gyermekével, de nem a bíróság által jóváhagyott egyezségben foglaltaknak megfelelően. A kapcsolattartással összefüggésben a felek viszonya elmérgesedett, a gyermek többször a felperes és az alperes negatív magatartásának tanúja volt.

Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint kétséget kizáróan megállapítható ugyan, hogy a felperes nem tett meg mindent a kapcsolattartás zavartalan működése érdekében, azonban ezen felróható magatartása semmiképpen sem volt olyan mértékű, mely őt a gyermek nevelésére alkalmatlanná tenné. A gyermek jelenlegi családjához kötődik, az ellátása minden szempontból megfelelő. Az elsőfokú bíróság ezért a felperes nevelési alkalmasságában jelentkező hiányosságokat nem értékelte egyező súlyúnak az állandóság követelményével, a gyermek biztonságát jelentő stabilitással, mely az anyai környezetben megvalósul.

A kifejtettekre tekintettel ezért az elsőfokú bíróság nem látta indokoltnak a gyermek érdekében az elhelyezés megváltoztatását, ezért az alperes viszontkeresetét elutasította, ugyanakkor a korábbinál szélesebb körű kapcsolattartást határozott meg az alperes részére, így a kislány minden hónap első három hétvégéjét az édesapjánál töltheti.

A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az alperes viszontkeresetének helytadva a felek 2004. április 30-án született Sz. K. utónevű gyermekét az alperesnél helyezte el további nevelésre és gondozásra. Szabályozta a felperes és gyermek közötti kapcsolattartást is, és a felperest gyermektartásdíj fizetésére kötelezte.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság széles körű bizonyítást folytatott le, alapjában helyesen állapította a tényállást, de az abból levont jogi következtetése nem volt helytálló.

Az elsőfokú bírósághoz hasonlóan a másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy az egyezség megkötése óta a felek körülményeiben lényeges változások következtek be, a gyermek fejlődését, életét, testi épségét veszélyeztető esemény is történt, a 2006. január 11-i tüzeset során.

A felek élettársi közösségének megszűnésekor a gyermek még csak 14 hónapos volt, az egyezség megkötésekor pedig 17 hónapos. Ilyen korú gyermeknél az apai elhelyezés még nem lett volna indokolható. A felek életkörülményei, nevelésre való alkalmassága nem kerültek vizsgálatra, figyelemmel a gyermek alacsony életkorára. Jelen

perben ugyanakkor a kirendelt igazságügyi pszichológus szakértő - noha a gyermeknevelésre kizáró okot egyik félnél sem állapított meg - egyértelműen az alperest jelölte meg, mint aki alkalmasabb a gyermek nevelésére. A felperesnél nevelkedő kislánynál az értelmi fejlődés kisebb fokú elmaradását állapította meg a szakértő, valamint labilitást, szorongást, érzelmi deficitet és testvérféltékenységet. Megállapította továbbá az apához való szorosabb kötődést, illetve az indirekt ellennevelését. A szakértő bírói kérdésre közölte, hogy a gyermek édesapánál történő elhelyezése nem járna negatív következménnyel, az a gyermek érdekeinek megfelelően.

Sz. az elhelyezés megváltoztatásával ugyan féltestvéreitől elszakadna, azonban a nagyobbik gyermek egész napos iskolába jár, az újonnan szabályozott kapcsolattartásra tekintettel havonta csak egy hétvégét töltene Sz-val, a kisebbik gyermekekkel kapcsolatban pedig a perbeli gyermek érzelmi kötődést nem jelzett, a szakértő testvérféltékenységet állapított meg.

A másodfokú bíróság szerint az állandóság szempontja sem teszi megalapozottá a viszontkereset elutasítását. A felperes ugyanis az egyezségkötés óta háromszor változtatott lakóhelyet (már az O., H. úti ingatlanból is tovább költözött) és a gyermek óvodai elhelyezése is többször változott.

Az alperes ugyanakkor kiegyensúlyozott körülmények között él szülei lakásában, ahol Sz-nak külön szobát tud biztosítani. A gyermek fehérje érzékenységről tud, amikor nála tartózkodik, a kislányt megfelelően étkezteti. Az alperesnek a szülei is segítségére vannak a gyermeknevelésben.

A perben a másodfokú bíróság a felperes terhére értékelte azt a körülményt is, hogy több alkalommal nem tartotta be a kapcsolattartásra vonatkozó megállapodást, ami a bírói gyakorlat szerint már önmagában is okot adhat a gyermekelhelyezés megváltoztatására.

A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság a bizonyítékok összességét értékelve az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a Sz. utónevű gyermeket az alperesi édesapánál helyezte, szabályozta a felperes és a gyermek kapcsolatát, egyben felhívta a felek figyelmét az együttműködés fontosságára, ugyanis nemcsak a szülőnek, hanem a gyermeknek is joga van a másik szülőjével való zavartalan, bensőséges kapcsolattartásra.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát kérte, az alperes viszontkeresetének elutasításával.

A felperes szerint az ügyben eljáró bíróságok nem tettek eleget a tényállás teljes körű felderítésére vonatkozó kötelezettségüknek, illetve a feltárt tényállásból megalapozatlan, jogszabálysértő következtetéseket vontak le. A gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti perben ugyanis nem azt kell bizonyítani, hogy a gyermek elhelyezése melyik szülőnél kedvezőbb, hanem, hogy mindazon körülmények, amelyekre tekintettel a gyermek elhelyezése megtörtént, utóbb lényegesen megváltoztak és ennek következtében az elhelyezés megváltoztatása szükséges a gyermek érdekében.

A perben kirendelt szakértő, illetve a bíróság nem vizsgálta, hogy a közös gyermek megszokott környezetéből való kiragadása a másik két testvér számára milyen következményekkel járhat, illetve hogyan érintheti Sz-t. Nem vizsgálta a bíróság az alperes élettársának a gyermekhez való viszonyát sem, noha igen káros hatással járhat a gyermek személyiségfejlődésére a megszokott, őt szeretettel és gondoskodással körülvevő családi környezetből való kiszakítása és a testvérétől való elválasztása (BH 1999/259.). Azt pedig a szakértő is megállapította, hogy az anyának nem róható fel, hogy figyelmét három gyermek között kell megosztania, ez minden többgyermekes családban természetes jelenség.

A felperes szerint a másodfokú bíróság megsértette a Csjt. 72/A. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat, amikor a kiskorú gyermeket a korábbi elhelyezést megváltoztatva az alperesi apánál helyezte el.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

Álláspontja szerint a Csjt. 72/A. §-ának (2) bekezdése nem sérült. A perben eljáró bíróságok tételesen feltárták azokat a változásokat, amelyek a megkötött egyezség óta bekövetkeztek és a másodfokú bíróság helyes értékelése szerint indokolják a gyermekelhelyezés megváltoztatását. A perben eljáró igazságügyi szakértő egyértelműen megállapította, hogy a kislány jelenlegi környezetből való kiemelése nem járna negatív következménnyel, azt ugyanis találkozna a gyermek érzelmi elvárásaival. Azt, hogy a jogerős ítélet a gyermek érdekét szolgálja, bizonyítja az ítélet meghozatala óta eltelt idő. Az ítélet foganatba ment, Sz. már édesapjával él, 2008. december 8. óta Á-n jár óvodába, ahová beilleszkedett, a védőnő nyilatkozata szerint a gyermek jókedvű, felszabadult, vidám és kiegyensúlyozott, amióta édesapja gondozásában nevelkedik.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Csjt. 72/A. §-ának (2) bekezdése szerint a gyermek elhelyezésének megváltoztatását abban az esetben lehet kérni, ha azok a

körülmények, amelyekre a bíróság a döntését alapította, utóbb lényegesen megváltoztak és ennek következtében az elhelyezés megváltoztatása a gyermek érdekében áll.

A fentiek szerint a törvény a gyermekelhelyezés megváltoztatását kettős feltételhez köti. Egyrészt az elhelyezésre vonatkozó döntést követően a körülmények lényeges változása szükséges, illetve, hogy ennek következtében a gyermekelhelyezés megváltoztatása a gyermek érdekében álljon. A körülmények lényeges változását tehát kizárólag a gyermek érdeke szempontjából kell vizsgálni, mérlegelni.

A perben nem volt vitás, hogy a gyermek elhelyezésére vonatkozó döntés óta a felek - különösen a felperes - körülményei lényegesen megváltoztak.

A perben bizonyítást nyert, hogy a felperes időközben élettársi kapcsolatot létesített, melyből újabb gyermeke született, ezt az eseményt Sz. nehezen veszi tudomásul, féltékeny kistestvérére. A felperes és családja többször lakóhelyet változtatott, illetve a perbeli gyermek óvodáját is többször változtatta az édesanya.

A felek viszonya a kapcsolattartások során elmergesedett, tettelegességgig is fajult, ami döntően a felperes hibájául róható fel. Az akadozó kapcsolattartások ellenére Sz. erősebben kötődik az édesapjához, aki a gyermeknevelésre alkalmasabb személyiség, mint az anya.

Ezen megváltozott, illetve feltárt körülmények összességének mérlegelésével jutott a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a gyermekelhelyezés megváltoztatása a gyermek érdekében áll, figyelemmel a Csjt. 1. §-ának (2) bekezdésében foglaltakra is, mely szerint a törvény alkalmazása során mindenkor a kiskorú gyermek érdekére figyelemmel jogait biztosítva kell eljárni.

Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra is, hogy a gyermek életében az állandóságot a gyakori változásokra tekintettel csak a felperes személye és nem a környezet jelentette, illetve a másodfokú bíróság kiemelt jelentőséget tulajdonított annak a szakértői megállapításnak is, hogy a gyermek jelenlegi környezetéből való kiemelése az édesapánál történő elhelyezése nem járna számára negatív következményekkel.

Helyesen, a bizonyítékoknak a gyermek mindenekfelett álló érdekét szem előtt tartó mérlegelésével jutott a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy jelen esetben az elhelyezés megváltoztatása a gyermek érdekében áll. A felülvizsgálati eljárásban pedig felülmérlegelésre, a bizonyítékok eltérő értékelésére jogi lehetőség nincs és a mérlegeléssel megállapított tényállás - ha az nem iratellenes, nem okszerűtlen és logikai ellentmondást sem

tartalmaz - nem támadható, ahogyan jelen esetben sem. A másodfokú bíróság a bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a maguk összességében értékelte és meggyőződése szerint bírálta el. Ennek eredményeként döntött arról, hogy a gyermek kedvezőbb testi, szellemi, erkölcsi fejlődését az alperesnél történő - megváltoztatott - elhelyezés biztosítja.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért őt kötelezte a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes felülvizsgálati eljárási költségének viselésére.

Budapest, 2009. november 17.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő